

"UKRAINIAN LABOR NEWS"
Published semi-weekly by the Ukrainian Labor News Ass'n
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man.
Subscription per year \$4.00
Telephone: St. John 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"
газета для робочого люду — виходить два рази на тиждень:
В СЕРЕДУ І СУБОТУ.
Видає Товариство "Українських Робітничих Вістей".
Передплата на рік \$4.00
Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS,
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ЗАКІНЧЕННЯ ТЕАТРАЛЬНО-КОНЦЕРТОВОГО СЕЗОНУ В УКР. РОБ. ДОМІ В ВІННІПЕГУ.

Минулої суботи і неділі, дня 26. і 27. мая ц. р., в Українському Робітничому Домі в Вінніпегу закінчився театральний-концертний сезон 1922—23 р. З цієї нагоди ми хочемо перейти боюдою побіжно зроблену в сезоні роботу, тислібіше, що про такі справи ми в нашій газеті майже не писали.

Театральний сезон в Українському Робітничому Домі розпочався в суботу, дня 11. жовтня 1922 р., виставою штуки Я. Мамонтова "Веселий Хам". Від того часу до 26. мая 1923 р. виставлено 24 штук. Згадаємо з них боюдою важливіші в такому порядку, як вони були виставлені на сцені: "Веселий Хам" Я. Мамонтова, "Бог Помсти" Шеломо Аші, "Ой не ходи Грицю" П. Старицького, "Бунтар" (або "Син революції") М. Ірчана, "Хата за Селом" — після Крашевського, "Чорна Пантера і Білий Медвідь" В. Винниченка, "Жидівка Вихрестка" Тогобочного, "Гріх" В. Винниченка і на закінчення сезону — "Дванайцять" М. Ірчана. Ця остання штука, що змальовує по майстерськи революційну боротьбу славної дванайцятки повстанців в Галичині минулої осені і трагічну смерть її провідників Ів. Цепка, Ст. Мельничука і П. Шеремети, — була спеціально написана для Драматично-Співачого Кружка Українського Робітничого Дому в Вінніпегу і перший раз виставлялася на сцені. Режисерував цю штуку, як також штуки: "Ой не ходи Грицю", "Бунтар" і "Жидівка Вихрестка", тов. М. Попович, котрий чинив також всі хоріві і інші співи до оперет. Всі інші штуки, за винятком "Веселого Хама", режисерував тов. М. Шевців, а декоратри режисерувала т-ка Анна Мойсєвова. Штуку "Веселий Хам" режисерував Ф. Гордієнко. З особної треба ще згадати про виставлення диточої оперетки "Коза-Дерева" і штуки "Іменині Володка". Оперетку і штуку приготувив до вистави тов. К. Кирістюк, а відіграли їх учениці і ученики Робітничої Диточої Школи при УРД.

Перший концерт в Українському Робітничому Домі в Вінніпегу в минулому сезоні устроєно в неділю, дня 27. вересня 1922 р. Від того часу до минулої неділі устроєно всіх 19 концертів виключно силами при Українському Робітничому Домі, а 1 концерт (Ліги Робітничої Молоді) при малій співучасті інших сил. Крім цього устроєно 2 концерти-митинги і 2 музикально-театральні вечери, на котрих крім концертних творів, були ще на програмі і одноакти. Найбільше праці коло устроєння концертів доложили тов. К. Кирістюк, диригент хору, і тов. П. Угринюк, диригент мандолінової оркестри. Три концерти, між ними останній минулої неділі, були устроєні виключно силами мандолінової оркестри під управом тов. П. Угринюка. Крім хорових виступів, гри на скрипці, гри на мандолінах та гітарах і декламацій — на концертах виступали часто з солами тов. К. Кирістюк, баритон, і т-ка Л. Поповичева, сопран. Обое були загальнолюблені публікою. Крім цих двох солістів виступав ще з солами тов. П. Лотоцький, баритон. В дуетах виступали тт. Лотоцький і Кирістюк, Попович і Кирістюк. Крім дорослих солістів на концертах виступали ще з солами слідуєчі молоденські товаришки, членкині мандолінової оркестри: Лідія Козуб, Катерина Палюк, Софія Калуська, Анна Гнатів і з початку сезону Генія Шевчук. В дуетах і терцетах виступали ще крім згаданих Генія Баранецька і Марія Харчина. В терцетах і квартетах в супроводі мандоліні і гітар виступали сестри Марцінови: Галя, Зоя і Оля та Софія Третяк. З особної заслуговує тут на увагу гра на пні двох малих дітей Гені і Івася Кучмів. Також на останніх концертах аккомпанювала до всіх творів програми і відіграла самотній один куклик Софія Третяк. Дуже люблені були виступи на концертах молодого скрипача тов. Н. Гуцалюка. Він був спеціу учелем оркестри при Укр. Роб. Домі і устроїв був зі своїми учениками один концерт. Також не можна полишити без згадки танців, які виконували на закінчення концертів членкині обох груп мандолінової оркестри. Танці вичував тов. П. Угринюк.

Коли ми уважно приглянемося до того, що зроблено в минулому театральному-концертному сезоні, то мусимо признати, що в цій галузі зроблено дуже багато. Дуже помилки би той, хто не доцінював би цієї роботи. Перше все з представлень і концертів була матеріальна користь. Ради фондів на сплату доуги Укр. Роб. Дому і на інші цілі, як прим. на піддержання нашої преси, треба було грати представлення і устроювати концерти. І ці підприємства свою ціль осягнули, оскільки лише на це дозволяли обставини. Та не лише фінансовий бік грає тут роллю, хоч він бував завжди головним. Адаже ж робітничі треба також даєшту і музику! Мистецтво має служити не лише буржуазії, але і пролетарітові. Та не лише це. Пролетаріат має творити і творить своє власне мистецтво. І виставляння штук та устроювання концертів самими робітниками та їх дітьми і для самих робітників — є власне початком творення пролетарського мистецтва, пролетарської культури. Тай політично-освідомлюючий бік справи не можна легковажати. Добра революційна штука поширять більше класової свідомости між глядачами, чим політичний митинг з потаненнями бесідниками. Або який вплив має на масу добре виголошена революційна-поема. Або візьмім хоч-би такий на позір маловажний факт. Кождий концерт починається і закінчується "Інтернаціоналом". Підчас відспівання чи відгравання цього революційного гимну всі встають. А підчас кожного концерту галя переповнена. На концерт заходять послухати співу та музики такі, що на політичний митинг може ніколи й не приходять. І ось вони вчаться шанувати міжнародний робітничий гимн, а з часом і довідуються, що він означає. Таким чином від пісні йде не раз початок класової свідомости. Так що з котрого-б боку не брати справи, то представлення і концерти приносять для робітничої організації і для робітничої класи взагалі велику користь, як матеріальну, так і моральну. Коли ще взяти на увагу, що представлень і концертів було в сезоні так багато, отже не було досить часу на їх підготовування, то муситься простити їх аранжарю за всі недостатки, які може враз мали місце. Ми не похвалимося і себе не похвалимо, коли скажемо, що нігде інде, навіть на Радянській Україні, звичайні робітники в одній місцевості не дали тільки вистав і концертів, що українські робітники в Вінніпегу.

Редакція "Українських Робітничих Вістей" разом з Екзекутивним Комітетом Ств. Укр. Роб. Дім і зарядом вінніпегського відділу Ств. УРД. складають на цю місці сердечну подяку всім товаришам і молодикам, старшим і молодшим, що брали участь в представленнях і концертах, а з особною диригентові хору т. Кирістюкові і диригентові мандолінової оркестри старенькому товаришові Угринюкові, та бажають їм здоров'я і сили до дальшої праці.

"Тирольці Сходу."

(Стаття з Європи для "Укр. Роб. Вістей".)

З безпринциповости, короткозорого опортунізму та сервілізму знай галицькі загумкові політики вже не від тепер. Тимі ціхами відзначається їхня політика вже від перших їхніх виступів в австрійському парламенті. Вся тодішня галицька політична мудрість заключалася в тому, щоби переконати австрійські правительственні круги про те, що Українці, як "розважний", несклонний до всяких революційних ідей, а навпаки, консервативний та клерикальний елемент, є о мого дьявольнішого гонимим австрійцями, чим поляки, а тим самим можуть бути далеко певнішою "державною партією", чим ті послідні. З цієї точки погляду уважалось всеке загравання соціалізмом, лібералізмом чи навіть націоналізмом шкідливим, бо воно псувало "руську репутацію" і давало полякам зброю проти України. Тому-то скомпромітовані таким тенденціям елементи виключаються майже з українського суспільства, або в нашішому разі спихаються їх з видних місць, а на чолі народу висуваються "книзів церкви" та "християнських суспільників", отже наймиліші династії елементи.

Той ліній придержувався наші "політики" аж до революції, як краще — перевороту в Австрії. Навіть велика війна не вплинула ніяк на напрям їхньої політики. Для них була вона тільки найдогіднішим моментом на те, щоби доказати та переконати австрійське правительство про австрійський патріотизм та лояльність України до Габсбургів династії. В тій, а не іншій цілі організовано навіть легіон українських Січових Стрільців, який повинен був направити добре ім'я та славу "Тирольців Сходу", захитати обвиненнями поляків в "русифікації". Навіть клич "Соборної України", видвинувений молоді в часі війни, носив на собі печать того сервілізму. Зміст його був дуже оригінальний. На практиці зводився він до пляну походу австрійських військ на Київ, відвращення його від Москви та сотворення з окупованих українських земель нових українських провінцій австрійської держави.

Не вилічила їх з того сервілізму навіть революція на Україні, ні націоналістичний революційний рух серед народів самої Австрії, головню серед Славян. Правда, дехто вже тоді мрів про те, якби то було добре, колиб Велика Україна виторгувала якимсь чином та прилучила Східну Галичину до себе, але так, щоби самі Галичане були тут непричасні. Бо яну-ж похованється нога і "пропаля руська репутація". Мотивували звичайно це тим, що всякі спроби сепарації стягнулиб на них репресії з боку поляків, а ті в свою чергу потягнулиб за собою фатальні наслідки. І навіть тоді, коли серед усіх народів Австрії помічалась тенденція сепаратизму, коли Чехи і Словаци простирали до них свою помічну руку, навіть тоді, коли Австрія вже очевидячки вадилась, вони все ще такі вірили в звиду Габсбургів і до останнього дня істинності Австрії не проявляли ніякого сепаратизму. Вислідом того було це, що для організації Галичини не зроблено абсолютно нічого, так, що в момент розвалу Австрії і вибуху революційного народного руху в Галичині найшляхетніші без жадного апарату, який треба було творити щойно серед борби з Польщею.

Отже переворот в Галичині не був в ніякому разі родом галицьких політиків. Був він довершений спонтанічним рухом робочих мас Галичини, який в свою чергу був відгомном того, що сталося на Великій Україні раніше. Щойно тоді, коли рух цей зміг в Східній Галичині пережити старого феодального ладу, коли переворот став довершеним фактом, доперва тоді зважилися галицькі політики вернутися до Відня в Галичину і опираючись на тім, що колись, ще за Австрії перед війною попали були "з волі народу" на лісту послів австрійського парламенту, узурпували собі право назвати себе "національним правительством". І першим, що вони по розділенню між собою портфелів та теплих посад зробили — було те, що оглянувшись за новим патроном, божком, без якого годі їм було жити. І в тім заключалася вся їхня революція, що на місці давнього бога — Габсбургів поставили нового — антанту, що на місці чорновоїх декораций і вивісок прийшли сипно-жовті. Про революцію у внутрішній відносинах — нема що й говорити. Визволення Галичини представлялося їм тільки формально знаціоналізованим фрагментом старої Австрії. Все лишалося тут по старому, старою лишалася і вся тактика та методика внутрішньої та зовнішньої політики. Внутрішня була направлена на те, щоби виховати всю суспільність в сапін довір'я, послуху та пасивности суди проти свого "національного правительств", а зовнішня — на те, щоби заімпонувати новому боюдою — антанті. Для той цілі витягнуто зі сховків весь старий засіб антиз-родійського анархізму та комунізму з одного, а українського індивідуалізму з другого боку, — щоби доказати, що український народ, а спеціально галицький, вже з природи своєї є ворогом комунізму та соціалізму і як таким може бути найкращим заборолем західної буржуазії проти "азійського комунізму", та незрівняним глотатором в борбі з більшовіками. Ці заперення та доказування не могли однак встарити на те, щоби доказати (теоретично) свою реакційність. Ним треба було показатися на ділі. Задля цього треба було знов, як і колись, відірватися від всього, що пахне поступом до революції і відповісти до цього повести всю свою як зовнішню так і внутрішню політику. Отже перше, що треба було зробити, було те, щоби вгамувати революційно-орієнтовані маси, здержати мужиків від "варварських" зазіхань на поміщицьке добро (дари, що польське), а той і стати на його сторожі. І той "руської репутації" зважилися галицькі політики на такий ризикований крок, не надумавшись, над тим, які наслідки може він за собою потягнути, і які дійсно доставились. Довбровільно вони взяли на себе обовязок жандарма панського, вобаваного у того ж народа, — в ім'я якого вони виступали добра, добровільно стали сторожем старого, побудованого на насильстві ладу, від якого і самі стільки витерпіли, сторожем проти революції, яка одна може принести дійсне визволення і краще життя людське.

А ті згубні наслідки доставились дуже скоро. Революційний рух народ, який можна було звести з лиця землі всі шляхетські пережитки в Галичині і добути повного визволення її, скоро ослабав, напад падає в апатію і стає дійсно "пасивним" супроти свого "національного правительств", але "пасивність" та сталася для него фатальною. До охоплення того революційного огня причинились

і невмістні завішення зброї на фронті. Поляки, знаючи сервілізм наших політиків використовували це для себе в той спосіб, що в критичний момент, "фабрикували" собі "французьку місію", послали її до нашого уряду, а "Тирольці Сходу", хоч були в даний момент панами ситуації, радо зволіли волю мнимих героїв-дів антанті, і корились. Як такі завішення зброї відбувалися на воєнних операціях, фронті і армії, про це не приходить тут говорити. Значу тільки одно, що з того часу починається масова дезерція з армії, загальний упадок духа, одним словом трагічний оборот в боротьбі за визволення галицьких трудових мас.

Така тактика уряду відповідала вповні настроям та поглядам широких кругів галицьких політиків. Показалося це в цвітні 1919-го року, коли до червоної війська стали над Збручем. З приводу цього було скликано надзвичайну раду, на якій підчас дискусії над тим, що нам робити — чи ставити опір більшовікам чи й собі винести червоний прапор — виголосив один з провідників галицьких радикалів характеристичну промову, в якій доказував, що Галичани повинні стояти до загину проти більшовізму — в обороні західної культури (читай: капіталу) і хочби довелось полагти, а не йти на капітуляцію. Цей нашої засудити, мовляв антанта нам незабуде і кінець кінців її винагородить.

Оця провідна ідея той промови і стала програмою нової політики, яка подікувала всі пізніші кроки галицького уряду і кінець кінців довела нас до катастрофи. І так, коли поляки за згодою тої антанті притиснули нас до Збруча і ми опинилися в трикутнику смерті, а червоні видичи наше скрутне положення, простигли нам свою помічну руку, галицький уряд і тоді ще вірив в якусь чудесну зміну становища антанті в питанні Східної Галичини і поміч червоних відкинув. Це був один з найнаслідливіших кроків галицького уряду, бо протиний крок був би повів певно визволення не тільки робочого народа Східної Галичини, але й Угорщини, Чехословаччини, Польщі, а то й Німеччини. Та цього "наші політики" не добачували. Духа про "репутацію" та страх перед антантою затемнювали їм зний погляд на того роду справи. Випадком той-ж політики була потім злука з Денікіном, грабнтном тої-ж антанті, при бої якого сподівався галицький уряд звернути на себе більшу увагу, чим це дотепер здавалось, вікні і перехід галицьких частин до Польщі.

Все це річи добре кождому відомі і тому здержуватися над ними довше не буду. Замічу тільки одно, що ліній, намічений тим "радикалом" на нарадах в цвітні 1919 р. додержали "наші політики" до кінця, дійсно "до загину" і під тим зглядом браку консеквенції закидують їм не можна.

Спійнімося ще коротко над тою політикою, яку провадили галицьке правительство в особі Петрушевича по цілий час еміграції. В сути річи не змінилася вона в нічому від попередньої, ріжниця хіба в тому, що тепер ще більше ніхто з нею не рахувався, чим перед тим, бо це т. зв. правительств не представляє собою ніякої реальної сили. Так звана політична та військова еміграція, яка є одним аутотом в його руках — це надто слабкий аргумент.

Вся діяльність того правительств заключалася в вислання частих плаксивих нот, які ошвим не мали ніякого впливу на становище антанті в східно-галицькому питанні, в проповованню своїх услуг в ріжних політичних комбінаціях, як наприклад в питанні про створення охоронного валу проти загрози більшовізму, себто прабітальської ліги та обіцянкам створити в Галичині "Піємонт" реакції, вихідну точку для ріжних інтервенцій і т. д.

Не збудивши своїми пропозиціями ніякого заінтересован-

ня, переводить то правительств маленьку зміну в своїй "орієнтації", а іменно авесь т-гар надій перекидає на одну Англію. Зміну цю спричинила була ця обставина, що око Англії спочило було свого часу на димарх дрогобицьких заводів та бориславських шахтах. Оцей момент й захотіло було використати "галицьке правительств" і почало було тупцювати коло Лойда Джорджа. Але й ті надії лопнули вікні мов мильні баньки і 14 марта 1923 р. положив хрестик над всіми дотеперішними орієнтаціями, плянами та надіями. Що прийде на це місце, — покаже історія майбутніх днів.

Коліб ми хотіли схарактеризувати в кількох словах всю дотеперішню політику галицьких патріотів — то виглядало б це ось як: Вся дотеперішня політика галицьких патріотів — це тільки варіанти старої галицької політики з р. 1848, коли то "Русини" творили прибувну гвардію династії Габсбургів і одному майже опору реакції та буди холодним північним вітром, що заморожував революційні пориви інших народів в добі т. зв. "весни народів". Тоді то вперше добули вони собі славу "Тирольців Сходу".

Минуло три чверти століття з того часу, а історія не навчила їх нічого. "Тирольці Сходу" в нічмі не змінилися, а дальше лиже пята панського чобота, а на самотійну акцію ніяк не зважались. Навіть тепер, коли у відплату за рабську службу даєтв конляка, він не може зважитися на рішучий протест проти очевидного насильства, а вибирає свій біл та недоволення в смирі, м'якій фразі, щоб не вразити тих, що його скривдили. Він знає це певно "європеїзмом", "культурністю", — для мене-ж воно хіба крайній сервілізм, чи кретнізм.

А. Ревізорчук.

3 Галичини.

Нові переслідування. — Антисемітизм українських патріотів. — Університет. — Патріотичні партії.

Окупаційна влада з новою ненавистю і завзяттям кинула до переслідування робітничого революційного руху в Галичині. Здається їй, що коли заарештує і подержить в тюрмі кількох провідників визвольного робітничого руху, то вже вдасться її зломати той стихійно наростаючий спротив робітничих мас Східної Галичини проти немилосердного визиску капіталу. По масових арештовуваннях на провінції підчас яких арештовано кілька десятків свідомих товаришів, та по подержанню їх по кілька або кільканайцять днів в тюрмі, мусіли їх таки випустити на волю. Около повернувшись з тюрми гуртується тепер вся біднота, бо побачила, що за оборону бідноти їх вивизили. В кождому місці, де відбулись арештовування, помічається новий зріст і гуртовання пролетаріату. В останніх днях арештовано знова у Львові ряд визначніших товаришів і замкнено їх в поліційних арештах. Поліція міста Львова хоче знова показати буржуазії, як дбає про їх безпеку. Та ті арештовування, як і всі інші, покінчаться скандалом і поліція буде змушена арештованих випустити на волю.

Наші патріоти звичаєм усіх збанкрутованих політиків шукають когось, щоб звалити на нього вину своїх невдач. Не далеко й шукали. За приміром свого сусіда польських панів, котрі все складають вину за свою шляхоцьку господарку на Жидів, давали і собі на втіху всеї польської буржуазної преси звальювати вину своїх невдач на Жидів, кажучи, що тільки завдяки їхній абстиненції підчас виборів Жиди захопили майже усі східно-галицькі посольські мандати і тому повинні патріотів боронити. Не маємо заміру боронити тих жидівських спекулянтів, що прикладають і свою руку до збільшення неволі працюючих мас Східної Галичини і які впершу чергу помагають міжнародному капіталові висисати надвартість з робітників, та встали дивно, коли такі ширі приятелі, як наші патріоти і східно-галицькі Жиди, починають один на одного складати вину за невдачі сприячнені своїм закутм дрібномишанством та неробством. Який пан, який і крам. Які наші дрібномишанські патріоти, такі-ж і жидівські сіоністичні послі в соїм. Одні хочуть у польської буржуазії виторгувати як найбільше і найкращі посади, другі хочуть оборонити інтереси жидівських підприємців та купців. Смішно однак, коли один на другого починає складати вину і грозити пімстою.

Угода політика наших патріотів давно кождому ясна, та не знають вони, звідки мають почати торги з польською буржуазією. Задумали торгувати тим університетом, який так довго удержувався зі складом всього населення Східної Галичини. Дрібно-мишанська мовленість своєї сторони каже: що нам з такого університету, коли ми по скінченню його не можемо дістати в Польщі тепленької посади. Не о освіту, а о державні вигоди. Починають виголошувати нові фрази про апілітичність освіти, про те, що нам треба сил на кождому місці, і хочуть переводити з польського урядом переговори в справі легалізації існуючого університету. Ось так кінчиться і той так шумно колись захвалювана революційний настрій дрібно-буржуазного "виту нації" — українських студентів. Та не навчили їх минулі часи Австрії і український університет у Львові буде знова служити тим покравом для патріотичних політиків, за яке вони хотіли будувати свою політику зради інтересів працюючого населення Східної Галичини, як робили це за небіжки Австрії.

Безвихідне становище галицької дрібно буржуазії. Всі вони бачуть для себе тільки одну дорогу виходу — піти на службу польській буржуазії. І йдуть вже, а для робітничих мас кидають безлічно дальше всякі патріотичні фрази і сміються в кулак, коли їм удається використати темні маси як адут в торгу з польською буржуазією.

В. Левин.

Львів, 7. мая 1923.

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ КАЛЕНДАР

1. червня 1903 р. страйк в Політ. демонстрація в Білостоці.
2. червня 1793 р. заєпанд Жиродинців в Франції.
2. червня 1903 р. страйк папероткальної фабрики і політична демонстрація в Костромі.
2. червня 1920 р. постанова Всеукраїнського ЦВК Рад. Всеукраїнський Виконком та його приздій, про губ. і повіт. з'їзди, про губ. і повітвиконкоми.
3. червня 1870 р. перший великий страйк в Росії (на Невській папероткальній в Петербурзі).
4. червня 1903 р. страйк на корабельному заводі в Миколаєві.
4. червня 1921 р. заведення монополії на сіль.
5. червня 1896 р. перший масовий 24-дєвий страйк в Росії (ткачів у Петербурзі), який охопив около 40.000 робітників і примусив уряд видати закон про обмеження робітничого дня.
5. червня 1918 р. смерть Т. В. Плеханова.